

SEJM

RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

IV kadencja

Marszałek Senatu

Druk nr 2309

Warszawa, 20 października 2003 r.

Szanowny Pan

Marek Borowski

Marszałek Sejmu

Rzeczypospolitej Polskiej

Zgodnie z art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. mam zaszczyt powiadomić Pana Marszałka, że Senat na 46. posiedzeniu w dniu 9 października 2003 r. podjął uchwałę w sprawie wniesienia do Sejmu projektu ustawy

**- o zmianie ustawy o komornikach sądowych i egzekucji
oraz ustawy – Kodeks postępowania cywilnego,**

wraz z projektem tej ustawy.

Jednocześnie pragnę poinformować, że Senat upoważnił senator Ewę Serocką do reprezentowania stanowiska Senatu w dalszych pracach nad tym projektem.

W załączeniu przesyłam opinię Komitetu Integracji Europejskiej dotyczącą zgodności projektu z prawem Unii Europejskiej.

Łączę wyrazy szacunku

(-) Longin Pastusiak

U C H W A Ł A

SENATU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

z dnia 9 października 2003 r.

w sprawie wniesienia do Sejmu projektu ustawy o zmianie ustawy o komornikach sądowych i egzekucji oraz ustawy - Kodeks postępowania cywilnego

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r., Senat wnosi do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej projekt ustawy o zmianie ustawy o komornikach sądowych i egzekucji oraz ustawy - Kodeks postępowania cywilnego.

Jednocześnie upoważnia senator Ewę Serocką do reprezentowania stanowiska Senatu w dalszych pracach nad projektem.

MARSZAŁEK SENATU

Longin PASTUSIAK

USTAWA

z dnia

o zmianie ustawy o komornikach sądowych i egzekucji oraz ustawy – Kodeks postępowania cywilnego

Art. 1.

W ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (Dz. U. Nr 133, poz. 882, z 1999 r. Nr 110, poz. 1255, z 2000 r. Nr 48, poz. 554, z 2001 r. Nr 98, poz. 1069 i 1070, Nr 130, poz. 1452, z 2003 r. Nr 41, poz. 361 oraz Nr 124, poz. 1152) wprowadza się następujące zmiany:

1) art. 3a otrzymuje brzmienie:

"Art. 3a. Komornik wykonuje czynności, o których mowa w art. 2, i nie jest przedsiębiorcą w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 19 listopada 1999 r. – Prawo działalności gospodarczej (Dz. U. Nr 101, poz. 1178, z 2000 r. Nr 86, poz. 958 i Nr 114, poz. 1193, z 2001 r. Nr 49, poz. 509, Nr 67, poz. 679, Nr 102, poz. 1115 i Nr 147, poz. 1643, z 2002 r. Nr 1, poz. 2, Nr 115, poz. 995 i Nr 130, poz. 1112 oraz z 2003 r. Nr 86, poz. 789 i Nr 128, poz. 1176).";

2) art. 7 otrzymuje brzmienie:

"Art. 7. 1. Rewirem komorniczym jest obszar właściwości sądu rejonowego, część tego obszaru lub obszar właściwości kilku sądów rejonowych.

2. Na wniosek prezesa właściwego sądu okręgowego prezes sądu apelacyjnego, po zasięgnięciu opinii rady właściwej izby komorniczej, w drodze zarządzenia, tworzy i znosi rewiry, zmienia ich granice oraz wyznacza siedziby kancelarii komorniczych.

3. Odpis zarządzenia, o którym mowa w ust. 2, prezes sądu apelacyjnego doręcza niezwłocznie Ministrowi Sprawiedliwości. W terminie jednego miesiąca od dnia doręczenia odpisu zarządzenia Minister Sprawiedliwości może, po zasięgnięciu opinii Krajowej Rady Komorniczej, w drodze zarządzenia, uchylić zarządzenie prezesa sądu apelacyjnego. Krajowa Rada Komornicza przedstawia opinię w terminie 14 dni od otrzymania wezwania. Brak opinii rady w tym terminie nie wstrzymuje wydania zarządzenia przez Ministra Sprawiedliwości.
4. Krajowa Rada Komornicza przesyła Ministrowi Sprawiedliwości w terminie do dnia 31 stycznia każdego roku wykaz rewirów i siedzib kancelarii komorniczych według stanu na dzień 31 grudnia roku poprzedniego.
5. Minister Sprawiedliwości w terminie do 31 marca każdego roku ogłasza w drodze obwieszczenia w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski" wykaz rewirów i siedzib kancelarii komorniczych.";

3) w art. 8:

a) ust. 1 – 4 otrzymują brzmienie:

- "1. Komornik działa na obszarze swojego rewiru komorniczego, z zastrzeżeniem ust. 3.
2. Komornik nie może odmówić przyjęcia wniosku o wszczęcie postępowania egzekucyjnego, do przeprowadzenia którego jest właściwy.
3. Wierzyciel ma prawo wyboru komornika w granicach właściwości sądu apelacyjnego. Przepisu niniejszego nie stosuje się do egzekucji z nieruchomości.
4. Komornik może, na pisemny wniosek wierzyciela, prowadzić egzekucję na obszarze właściwości sądu apelacyjnego, jeżeli w zakresie prowadzonych przez tego komornika egzekucji zaległość nie przekracza sześciu miesięcy. Zaległość oblicza się, dzieląc liczbę spraw nie załatwionych przez średni miesięczny wpływ spraw w roku poprzednim; nie bierze się przy tym pod uwagę spraw o egzekucję świadczeń powtarzających się.",

b) dodaje się ust. 9 w brzmieniu:

"9. Wraz z przekazaniem sprawy zgodnie z ust. 8, przekazuje się 3/4 opłaty pobranej za wszczęcie egzekucji oraz niewykorzystaną zaliczkę pobraną na podstawie art. 40.";

4) art. 11 otrzymuje brzmienie:

"Art. 11. 1. Komornika powołuje Minister Sprawiedliwości na wniosek zainteresowanego.

2. Minister Sprawiedliwości informuje w drodze obwieszczenia w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski" o wolnych rewirach komorniczych oraz wskazuje prezesa sądu apelacyjnego, do którego należy składać wnioski o powołanie w terminie jednego miesiąca od daty wskazanej w obwieszczeniu.

3. Niezwłocznie po złożeniu wniosku o powołanie na stanowisko komornika prezes sądu apelacyjnego przesyła odpis wniosku wraz z załącznikami radzie właściwej izby komorniczej w celu wyrażenia opinii w terminie czternastu dni.

4. Po otrzymaniu opinii rady izby komorniczej prezes sądu apelacyjnego przesyła niezwłocznie Ministrowi Sprawiedliwości wniosek o powołanie, załączniki wniosku oraz opinię, o której mowa w ust. 3. Brak opinii rady nie wstrzymuje przesłania wniosku.

5. Przed rozpatrzeniem wniosku o powołanie Minister Sprawiedliwości może zwrócić się do Krajowej Rady Komorniczej o wyrażenie opinii w wyznaczonym terminie, nie krótszym niż czternaście dni. Brak opinii Rady nie wstrzymuje rozpoznania wniosku.

6. W tym samym czasie zainteresowany może ubiegać się o powołanie na stanowisko komornika tylko w jednym rewirze komorniczym.

7. Minister Sprawiedliwości pozostawia bez rozpoznania wnioski o powołanie na stanowisko komornika złożony po terminie, o którym mowa w ust. 2, oraz każdy z wniosków zainteresowanego, który w tym samym czasie złożył więcej niż jeden wniosek o powołanie na stanowisko komornika.";

5) po art. 11 dodaje się art. 11a w brzmieniu:

"Art. 11a. 1. Minister Sprawiedliwości, po zasięgnięciu opinii Krajowej Rady Komorniczej, może odwołać komornika za jego zgodą lub na jego wniosek z zajmowanego rewiru i jednocześnie powołać go na stanowisko komornika w wolnym rewirze, jeżeli przemawiają za tym potrzeby prawidłowego i sprawnego prowadzenia czynności, o których mowa w art. 2, lub uzasadniony interes komornika.

2. W szczególnie uzasadnionych wypadkach Minister Sprawiedliwości, po zasięgnięciu opinii Krajowej Rady Komorniczej, może, na zgodny wniosek dwóch komorników, wyrazić zgodę na zamianę zajmowanych przez nich rewirów, wydając co do każdego z nich decyzję o jednoczesnym odwołaniu i powołaniu.

3. W wypadkach określonych w ust. 1 i 2 nie stosuje się przepisów art. 11 i art. 12.";

6) art. 12 otrzymuje brzmienie:

"Art. 12. Do wniosku o powołanie na stanowisko komornika zainteresowany załącza po dwa odpisy wniosku, życiorysu i dokumentów potwierdzających wymagania, o których mowa w art. 10. Może przedkładać opinie, świadectwa i zaświadczenia.";

7) w art. 15 dodaje się ust. 3 w brzmieniu:

"3. Komornik odwołany z przyczyny wymienionej w ust. 1 pkt 3, pełni swoje obowiązki do czasu wyznaczenia zastępcy komornika lub objęcia kancelarii przez nowego komornika.";

8) w art. 26 dodaje się ust. 3 i 4 w brzmieniu:

"3. Asesorowi komorniczemu pełniącemu funkcję zastępcy komornika przysługują prawa i obowiązki komornika w zakresie wykonywania czynności, o których mowa w art. 2.

4. Przepis ust. 1 stosuje się również w razie śmierci albo odwołania komornika.";

9) art. 27 otrzymuje brzmienie:

"Art. 27. 1. Zastępcę komornika wyznacza, w drodze zarządzenia, prezes właściwego sądu apelacyjnego na wniosek rady właściwej izby komorniczej. Wniosek powinien wskazywać przyczyny uzasadniające wyznaczenie zastępcy i osobę kandydata.

2. Przed wyznaczeniem zastępcy prezes sądu apelacyjnego wysłuchuje komornika lub zwraca się o nadesłanie wyjaśnień pisemnych w wyznaczonym terminie, chyba że nie jest to możliwe.

3. Z ważnych powodów prezes sądu apelacyjnego może, w drodze zarządzenia, po zasięgnięciu opinii rady właściwej izby komorniczej, dokonać zmiany zastępcy. Brak opinii rady w wyznaczonym terminie, nie krótszym niż siedem dni, nie stanowi przeszkody do wydania zarządzenia. Przepis ust. 2 stosuje się odpowiednio.";

10) po art. 27 dodaje się art. 27a w brzmieniu:

"Art. 27a. 1. Do zastępcy komornika wyznaczonego w razie śmierci lub odwołania komornika stosuje się odpowiednio art. 3a i art. 28.

2. Jeżeli nowo powołany komornik utworzy własną kancelarię, zastępca komornika przeprowadza likwidację kancelarii zastępowanego komornika. W terminie 14 dni od zakończenia likwidacji zastępca komornika składa prezesowi właściwego sądu apelacyjnego sprawozdanie z likwidacji kancelarii, przesyłając odpisy sprawozdania radzie właściwej izby komorniczej i osobie, która zajmowała stanowisko komornika w rewirze, w którym przeprowadzono likwidację kancelarii.";

11) art. 28 otrzymuje brzmienie:

"Art. 28. Do komornika stosuje się przepisy o podatku dochodowym od osób fizycznych, o ubezpieczeniach społecznych oraz o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu Zdrowia, dotyczące osób prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą.";

12) w art. 33 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

"1. Komornik może zlecić asesorowi komorniczemu przeprowadzenie egzekucji w sprawach o świadczenie pieniężne nie przewyższające kwoty dwudziestokrotności

prognozowanego przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w gospodarce narodowej określonego w ustawie budżetowej.";

13) w art. 34 pkt 3 otrzymuje brzmienie:

"3) koszty przejazdów w miejscowości będącej siedzibą komornika,";

14) w art. 39 w ust. 2 w pkt 6 kropkę na końcu zastępuje się przecinkiem oraz dodaje się pkt 7 w brzmieniu:

"7) koszty korespondencji związanej z prowadzeniem postępowania zabezpieczającego lub egzekucyjnego oraz koszty uzyskiwania informacji niezbędnych do prowadzenia postępowania egzekucyjnego lub zabezpieczającego, a także wydatki na pokrycie opłat przewidzianych w odrębnych przepisach. ";

15) art. 45 otrzymuje brzmienie:

"Art. 45. 1. Wszczęcie egzekucji świadczeń pieniężnych uzależnione jest od uiszczenia przez wierzyciela części opłaty stosunkowej w wysokości 1% wartości egzekwowanego świadczenia, jednak nie mniej niż 1% prognozowanego przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w gospodarce narodowej, określonego w ustawie budżetowej i nie więcej niż dziesięciokrotność tego wynagrodzenia.

2. Przepisy ust. 1 i 4 stosuje się także do egzekucji należności Skarbu Państwa i jednostek samorządu terytorialnego, nie wyłączając egzekucji prowadzonej na polecenie sądu albo prokuratora.

3. Sąd rejonowy, przy którym działa komornik, przekazuje komornikowi na jego wezwanie opłaty w sprawach osób zwolnionych od kosztów sądowych przez sąd.

4. Wszczęcie postępowania o dokonanie zabezpieczenia roszczenia pieniężnego uzależnione jest od uiszczenia przez wierzyciela opłaty stosunkowej w wysokości 7% wartości roszczenia, nie mniej jednak niż 3% prognozowanego przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w gospodarce narodowej określonego w ustawie budżetowej i nie więcej niż dziesięciokrotność tego wynagrodzenia.

5. Od wniosku prokuratora lub sądu o zabezpieczenie na mieniu oskarżonego wykonania wydanego w postępowaniu karnym orzeczenia skazującego na grzywnę, przepadek lub nakładającego obowiązek naprawienia szkody, komornik pobiera połowę opłaty określonej w ust. 4, nie mniej jednak niż 3% kwoty prognozowanego przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w gospodarce narodowej, o którym mowa w ust. 1, i nie więcej niż 1/3 całej opłaty, o której mowa w art. 49.
6. Nieuiszczenie opłaty, o której mowa w ust. 1 i 4, w terminie 7 dni od dnia otrzymania przez wierzyciela, sąd lub prokuratora, o których mowa w ust. 2, 3 i 5, wezwania do zapłaty powoduje zwrot wniosku.
7. Komornik może zwolnić z opłaty, o której mowa w ust. 1, lub opłatę rozłożyć na raty, wszczynając egzekucję po wpłaceniu przez wierzyciela pierwszej raty ustalonej przez komornika. W razie nieuiszczenia którejkolwiek z rat, komornik może wydać postanowienie wzywające wierzyciela do uiszczenia należności z tytułu raty zaległej i rat wymagalnych w przyszłości. Postanowienie po uprawomocnieniu podlega wykonaniu w drodze egzekucji bez zaopatrywania w klauzulę wykonalności.";

16) uchyla się art. 45a;

17) art. 47 otrzymuje brzmienie:

"Art. 47. 1. W sprawach o egzekucję świadczeń powtarzających się wartość egzekwowanego roszczenia, stanowiącą podstawę ustalenia opłaty stosunkowej w dniu wszczęcia egzekucji, stanowi suma świadczeń za jeden rok oraz suma świadczeń zaległych.

2. Jeżeli przedmiotem egzekucji są świadczenia za okres krótszy niż rok, wartość egzekwowanego roszczenia, o którym mowa w ust. 1, stanowi suma świadczeń za cały czas ich trwania.";

18) po art. 48 dodaje się art. 48a w brzmieniu:

"Art. 48a. 1. Jeżeli prowadzona jest egzekucja alimentów zasądzonych w stosunku ułamkowym lub procentowym i nie można ustalić wartości

egzekwowanego roszczenia w sposób określony w art. 47, wartość tego roszczenia należy ustalić tymczasowo na podstawie dolnej granicy świadczenia określonego w tytule wykonawczym, a w razie braku oznaczenia dolnej granicy, na podstawie pierwszej potrąconej raty.

2. Ostateczną wartość roszczenia, o którym mowa w ust. 1, ustala się po upływie każdego roku od dnia potrącenia pierwszej raty.";

19) art. 49 otrzymuje brzmienie:

"Art. 49. Cała opłata stosunkowa wynosi 14% wartości egzekwowanego świadczenia, jednak nie może być niższa niż 1/10 i wyższa niż trzydziestokrotna wysokość prognozowanego przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w gospodarce narodowej określonego w ustawie budżetowej. Opłatę tę komornik pobiera również w wypadku umorzenia postępowania na wniosek wierzyciela. W tym celu komornik wyda postanowienie, w którym wezwie dłużnika do uiszczenia należności z tytułu opłat w terminie 14 dni od dnia doręczenia postanowienia. Postanowienie po uprawomocnieniu podlega wykonaniu w drodze egzekucji bez zaopatrywania w klauzulę wykonalności.";

20) po art. 49 dodaje się art. 49a w brzmieniu:

"Art. 49a. Wszczęcie egzekucji i postępowania o zabezpieczenie świadczeń niepieniężnych lub dokonanie czynności wymienionych w ustawie przez komornika, uzależnione jest od uiszczenia przez wierzyciela opłaty stałej, o której mowa w art. 50-51 oraz w art. 53-58.";

21) użyte w art. 50, art. 51 ust. 1, art. 53, art. 54, art. 55, art. 56 i art. 58 wyrazy "prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia" zastępuje się wyrazami "prognozowanego przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w gospodarce narodowej określonego w ustawie budżetowej";

22) art. 57 otrzymuje brzmienie:

"Art. 57. Za wszystkie czynności z udziałem Policji, Żandarmerii Wojskowej, wojskowych organów porządkowych, Straży Granicznej i Agencji

Bezpieczeństwa Wewnętrznego pobiera się opłatę stałą w wysokości 25% prognozowanego przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w gospodarce narodowej określonego w ustawie budżetowej.";

23) po art. 58 dodaje się art. 58a w brzmieniu:

"Art. 58a. Nieuiszczenie opłaty, o której mowa w art. 49a, w terminie 7 dni od dnia otrzymania przez wierzyciela, albo sąd, o którym mowa w art. 45 ust. 3, wezwania do zapłaty, powoduje zwrot wniosku lub odmowę dokonania czynności.";

24) w art. 59:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

"1. Część opłaty nie obciążającą wierzyciela komornik ściąga od dłużnika, obliczając ją proporcjonalnie do wyegzekwowanych kwot.",

b) uchyla się ust. 4;

25) po art. 59 dodaje się art. 59a w brzmieniu:

"Art. 59a. Opłaty przekazane przez sąd za wierzycieli zwolnionych od kosztów sądowych, zgodnie z art. 45 ust. 3, komornik zwraca po ich wyegzekwowaniu z pierwszeństwem przed wszelkimi innymi należnościami.";

26) art. 60 otrzymuje brzmienie:

"Art. 60. Minister Sprawiedliwości, po zasięgnięciu opinii Krajowej Rady Komorniczej, określi, w drodze rozporządzenia, wysokość opłat za czynności komorników nie będące czynnościami egzekucyjnymi, biorąc pod uwagę pracochłonność czynności oraz jako podstawę prognozowane przeciętne miesięczne wynagrodzenie w gospodarce narodowej określone w ustawie budżetowej.";

27) po art. 60 dodaje się art. 60a w brzmieniu:

"Art. 60a. Jeżeli czynności komornika podlegają opodatkowaniu podatkiem od towarów i usług, opłaty egzekucyjne, o których mowa w niniejszym rozdziale, podlegają podwyższeniu o podatek od towarów i usług.";

28) po art. 62 dodaje się art. 62a w brzmieniu:

"Art. 62a. Dochodem komornika są pobrane i ściągnięte w danym miesiącu opłaty oraz zwrot wydatków gotówkowych za dojazdy, określone w art. 39 ust. 2 pkt 3, pomniejszone o koszty działalności komornika i sumy określone w art. 63.";

29) art. 63 otrzymuje brzmienie:

"Art. 63. 1. Z zastrzeżeniem odmiennej umowy zawartej między komornikiem i zastępcą komornika, o którym mowa w art. 26, zastępca komornika pobiera 25% dochodu zastępowanego komornika w pierwszym miesiącu sprawowania zastępstwa, a w następnych miesiącach 50% tego dochodu.

2. Jeżeli przyczyną zastępstwa jest zawieszenie komornika w czynnościach, w trybie art. 78, zastępcy należy się dochód określony w ust. 1 do czasu prawomocnego zakończenia postępowania dyscyplinarnego, nie dłużej jednak niż przez okres jednego roku. Po upływie jednego roku od zawieszenia zastępca komornika pobiera 100 % dochodu zastępowanego komornika.

3. Zastępcy ustanowionemu w związku z odwołaniem albo śmiercią komornika, należy się cały dochód z zastrzeżeniem ust. 4.

4. Komornikowi odwołanemu oraz spadkobiercom zmarłego komornika należą się opłaty prawomocnie ustalone przed odwołaniem lub śmiercią.";

30) w art. 67 dodaje się ust. 4 w brzmieniu:

"4. Rada izby komorniczej przekazuje prezesowi właściwego sądu apelacyjnego odpisy protokołów wizytacji, wniosków i poleceń powizytacyjnych, o których mowa w ust. 1.";

31) w art. 71 w pkt 4 kropkę na końcu zastępuje się przecinkiem oraz dodaje się pkt 5 w brzmieniu:

"5) podejmowanie czynności z rażąco zwłoką.";

32) w art. 74 dotychczasową treść oznacza się jako ust. 1 oraz dodaje się ust. 2 i 3 w brzmieniu:

"2. Wniosek o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego złożony przez Ministra Sprawiedliwości wszczyna postępowanie dyscyplinarne.

3. Na żądanie Ministra Sprawiedliwości komisja dyscyplinarna zawiesza komornika w czynnościach.";

33) w art. 78 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

"1. Komisja dyscyplinarna, z zastrzeżeniem art. 74 ust. 3, może zawiesić w czynnościach komornika, przeciwko któremu wszczęto postępowanie dyscyplinarne lub karne.";

34) w art. 93 w ust. 1 uchyla się pkt 3.

Art. 2.

W ustawie z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296, z późn. zm.¹⁾) wprowadza się następujące zmiany:

¹⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1965 r. Nr 15, poz. 113, z 1974 r. Nr 27, poz. 157, Nr 39, poz. 231, z 1975 r. Nr 45, poz. 234, z 1982 r. Nr 11, poz. 82, Nr 30, poz. 210, z 1983 r. Nr 5, poz. 33, z 1984 r. Nr 45, poz. 241 i 242, z 1985 r. Nr 20, poz. 86, z 1987 r. Nr 21, poz. 123, z 1988 r. Nr 41, poz. 324, z 1989 r. Nr 4, poz. 21, Nr 33, poz. 175, z 1990 r. Nr 14, poz. 88, Nr 34, poz. 198, Nr 53, poz. 306, Nr 55, poz. 318, Nr 79, poz. 464, z 1991 r. Nr 7, poz. 24, Nr 22, poz. 92, Nr 115, poz. 496, z 1993 r. Nr 12, poz. 53, z 1994 r. Nr 105, poz. 509, z 1995 r. Nr 83, poz. 417, z 1996 r. Nr 24, poz. 110, Nr 43, poz. 189, Nr 73, poz. 350, Nr 149, poz. 703, z 1997 r. Nr 43, poz. 270, Nr 54, poz. 348, Nr 75, poz. 471, Nr 102, poz. 643, Nr 117, poz. 752, Nr 121, poz. 769 i 770, Nr 133, poz. 882, Nr 139, poz. 934, Nr 140, poz. 940, Nr 141, poz. 944, z 1998 r. Nr 106, poz. 668, Nr 117, poz. 757, z 1999 r. Nr 52, poz. 532, z 2000 r. Nr 22, poz. 269 i 271, Nr 48, poz. 552 i 554, Nr 55, poz. 665, Nr 73, poz. 852, Nr 94, poz. 1037, Nr 114, poz. 1191, Nr 122, poz. 1314, 1319 i 1322, z 2001 r. Nr 4,

1) w art. 773¹ § 1 otrzymuje brzmienie:

"§ 1. W wypadku zbiegu egzekucji do tych samych rzeczy, wierzytelności lub praw, dalszą egzekucję prowadzi komornik właściwy.";

2) w art. 844 dodaje się § 3 w brzmieniu:

"§ 3. Komornik wybrany przez wierzyciela oraz komornik, o którym mowa w § 2, po dokonaniu zajęcia ruchomości zawiadamia o zajęciu komornika działającego przy sądzie rejonowym, w którego okręgu znajdują się ruchomości, przesyłając odpis protokołu zajęcia ruchomości."

Art. 3.

1. W sprawach egzekucyjnych oraz w sprawach o dokonanie zabezpieczenia wszczętych przed dniem wejścia w życie ustawy, stosuje się przepisy dotychczasowe.
2. Rewiry komornicze istniejące w dniu wejścia w życie ustawy są rewirami komorniczymi w rozumieniu art. 7 ustawy wymienionej w art. 1.

Art. 4.

Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

poz. 27, Nr 49, poz. 508, Nr 63, poz. 635, Nr 98, poz. 1069, 1070 i 1071, Nr 123, poz. 1353, Nr 125, poz. 1368, Nr 138, poz. 1546, z 2002 r. Nr 25, poz. 253, Nr 26, poz. 265, Nr 74, poz. 676, Nr 84, poz. 764, Nr 126, poz. 1069 i 1070, Nr 129, poz. 1102, Nr 153, poz. 1271, Nr 219, poz. 1849, Nr 240, poz. 2058, z 2003 r. Nr 41, poz. 360, Nr 42, poz. 363, Nr 60, poz. 535, Nr 109, poz. 1035, Nr 119, poz. 1121, Nr 130, poz. 1188 oraz Nr 139, poz. 1323.

UZASADNIENIE

Z praktyki stosowania ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (Dz. U. Nr 133, poz. 882 ze zm.), zmienionej przez ustawę z dnia 18 września 2001 r. o zmianie ustawy o komornikach sądowych i egzekucji oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 130, poz. 1452), wynika potrzeba nowelizacji ustawy w celu poprawy sprawności egzekucji sądowej.

Wymaga zmiany art. 7 ustawy przez ogólne określenie w ust. 1 rewiru komorniczego. Według art. 7 ust. 1 obowiązującej ustawy rewirem komorniczym jest obszar właściwości sądu rejonowego. Nie odpowiada to rzeczywistości, dlatego proponuje się przepis, według którego rewirem komorniczym jest obszar właściwości sądu rejonowego, część tego obszaru lub obszar właściwości kilku sądów rejonowych.

W art. 7 ust. 2 kompetencja prezesa sądu apelacyjnego jest ograniczona, w szczególności nie może on znosić rewirów. Proponuje się, aby prezes sądu apelacyjnego mógł tworzyć i znosić rewiry, zmieniać ich granice oraz wyznaczać siedziby kancelarii komorniczych.

Art. 7 ust. 3 określa wadliwie uprawnienia Ministra Sprawiedliwości, a ust. 4 chwilę powstania rewiru. Proponuje się przepis, który uprawnia Ministra Sprawiedliwości do uchylania zarządzenia prezesa sądu apelacyjnego w przedmiocie utworzenia rewiru, a nie czynności prezesa.

W nowym brzmieniu art. 7, zapewnia się współdziałanie Krajowej Rady Komorniczej oraz reguluje tryb i termin ogłaszania przez Ministra Sprawiedliwości wykazu rewirów i siedzib kancelarii komorniczych.

Uwzględniając doświadczenia praktyki stosowania art. 8 ustawy, proponuje się zmiany polegające na ograniczeniu uprawnień komornika działającego na wniosek wierzyciela poza swoim rewirem. Projekt przewiduje wyłączenie możliwości prowadzenia spraw o egzekucję z nieruchomości, ponieważ brak rozstrzygnięcia tego zagadnienia w obowiązującej ustawie prowadzi do rozbieżności praktyki.

Artykuł 8 ust. 4 obowiązującej ustawy nie jest prawidłowo stosowany, ponieważ nie wyjaśnia, co należy uważać za zaległość 6 miesięcy. Proponuje się dodać przepis, według którego zaległość oblicza się, dzieląc liczbę spraw nie załatwionych przez średni miesięczny wpływ spraw w roku poprzednim; nie bierze się przy tym pod uwagę spraw o egzekucję

świadczeń powtarzających się. Wyłączenie tego rodzaju (alimenty, renty) spraw jest uzasadnione, ponieważ z natury rzeczy toczą się one latami.

W celu usprawnienia i przyspieszenia powoływania komorników, proponuje się przepisy usprawniające procedurę przez ogłaszanie o wolnych rewirach komorniczych, określenie terminu, w którym należy składać wnioski o powołanie, przyjęcie zasady, że w tym samym czasie, tylko w jednym rewirze można ubiegać się o powołanie na stanowisko komornika, skutki naruszenia tej zasady i złożenia wniosku po terminie.

Obowiązująca ustawa nie reguluje przenoszenia komorników, chociaż niekiedy wymaga tego interes egzekucji. W związku z tym proponuje się przyjęcie przepisu przewidującego możliwość odwołania komornika z jednego rewiru z równoczesnym powołaniem go na stanowisko komornika w wolnym rewirze, jak również zamianę rewirów zajmowanych przez dwóch komorników. W tych wypadkach ogólna procedura powoływania komorników nie byłaby stosowana.

Według obowiązującej ustawy asesor pełniący zastępstwo komornika mógł prowadzić egzekucję i wykonywać czynności tylko w zakresie przewidzianym w art. 33 ustawy, co nie zapewniało pożądanej efektywności egzekucji. Proponuje się więc przyjęcie przepisu, według którego asesorowi komorniczemu pełniącemu funkcję zastępcy komornika przysługują w zakresie wykonywania czynności, o których mowa w art. 2, prawa i obowiązki komornika.

Należało również uzupełnić art. 26 ustawy przez przyjęcie, że przepis o ustanawianiu zastępcy stosuje się odpowiednio w razie śmierci albo odwołania komornika.

Proponuje się także przyjęcie przepisu usprawniającego procedurę wyznaczania zastępcy i dokonywania zmian osoby zastępcy.

W celu uniknięcia wątpliwości co do praw i obowiązków zastępcy komornika w zakresie prowadzenia działalności, proponuje się przyjęcie art. 27a stanowiącego, że do zastępcy komornika wyznaczonego w razie śmierci lub odwołania komornika stosuje się odpowiednio art. 3a i art. 28.

Uregulowano obowiązki zastępcy w zakresie likwidacji kancelarii zastępowanego komornika, jeżeli nowo powołany komornik utworzył własną kancelarię.

Zmiana brzmienia art. 28 była konieczna w celu usunięcia sprzeczności tego przepisu z art. 3a, który postanawia, że komornik nie jest przedsiębiorcą. Wbrew temu, art. 28 obowiązującej ustawy postanawia, że komornik jest osobą prowadzącą działalność gospodarczą.

Nowe brzmienie art. 28 zachowuje cel dotychczasowego przepisu, którym było wskazanie właściwych przepisów.

W celu poprawy warunków finansowania egzekucji, proponuje się dodanie w art. 39 w ust. 2 punktu 7, według którego do wydatków, których zwrot należy się komornikowi, zalicza się koszty korespondencji związanej z prowadzeniem postępowania zabezpieczającego lub egzekucyjnego oraz koszty uzyskiwania informacji niezbędnych do prowadzenia postępowania egzekucyjnego lub zabezpieczającego. W związku ze zwiększeniem uprawnień komornika do żądania informacji niezbędnych do prowadzenia egzekucji na podstawie art. 2 ust. 5, dodanego do ustawy przez ustawę z dnia 18 września 2001 r. o zmianie ustawy o komornikach sądowych i egzekucji oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 130, poz. 1452), wymienione tam instytucje żądają od komornika opłat.

Wymieniona wyżej ustawa z 2001 r. zmieniła brzmienie art. 45, pominęła jednak istotne przepisy, jak np. o obowiązku sądu i prokuratury uiszczania opłat, co stało się przyczyną pytań prawnych do Trybunału Konstytucyjnego (K. 28/02). Poza tym przyjęte zostały przepisy w sprawie opłat od dokonania zabezpieczenia bez określenia ich górnej granicy, przy czym nie określono jednoznacznie, kiedy opłaty mają być pobierane i w jaki sposób.

Proponowane przepisy usuwają istniejące błędy ustawy.

Z dniem 1 stycznia 2002 r. komornicy przestali być pracownikami sądu rejonowego, nie otrzymują żadnego uposażenia z budżetu i stosownie do art. 3a ustawy, wykonują czynności na własny rachunek. Z tego powodu proponuje się przyjęcie art. 45 ust. 3 według którego, sąd rejonowy, przy którym działa komornik, przekazuje komornikowi opłaty w sprawach osób zwolnionych od kosztów sądowych przez sąd.

Proponowane rozwiązanie odpowiada podobnym przepisom regulującym obowiązek sądu wobec adwokatów, radców prawnych i notariuszy.

W celu usunięcia istniejących wątpliwości, proponuje się przyjęcie zasady, że wszczęcie postępowania o dokonanie zabezpieczenia roszczenia uzależnione jest od uiszczenia przez wierzyciela opłaty stosunkowej, niezależnie od wyniku zabezpieczenia, ponieważ nie zależy to od komornika.

Ustawa nowelizująca z 2001 r. określiła w nieprawidłowy sposób odpowiedzialność dyscyplinarną komornika za podejmowanie czynności ze zwłoką w oderwaniu od ogólnych zasad odpowiedzialności dyscyplinarnej. Wobec czego proponuje się uchylenie art. 45a

i uzupełnienie art. 71 przez dodanie pkt 5 przewidującego odpowiedzialność dyscyplinarną komornika za podejmowanie czynności z rażąco zwłoką. W ten sposób przedmiot art. 45a zostaje uregulowany w sposób zgodny z techniką legislacyjną.

Ustawa nowelizująca z 2001 r. zmieniła w nieuzasadniony sposób pobieranie opłat w sprawach o świadczenia powtarzające się (alimenty, inne renty) przez nałożenie na komornika obowiązku prowadzenia egzekucji przez rok na własny koszt oraz obciążyła go ryzykiem egzekucji. Poza tym skreślony został przepis o opłatach w egzekucji alimentów zasądzonych w stosunku ułamkowym lub procentowym. W związku z tym proponuje się przyjęcie art. 47 i 48 (w projekcie art. 48a) w poprzednim brzmieniu.

Proponuje się nowe brzmienie art. 49 polegające na zmniejszeniu o 1% całej opłaty stosunkowej.

Według obowiązującego art. 49 komornik ma prawo do opłaty również w wypadku umorzenia postępowania na wniosek wierzyciela złożony przed upływem roku od dnia otrzymania wniosku o wszczęcie egzekucji. To ograniczenie czasowe nie jest uzasadnione, dlatego proponuje się odstąpienie od niego.

W związku z tym, że komornik nie otrzymuje żadnego uposażenia z budżetu, konieczne jest uchylene ust. 4 w art. 59. W obowiązującym stanie prawnym pojęcie "drugiej części opłaty egzekucyjnej" występujące w art. 59 ust. 4 nie jest określone, ponieważ ustawa posługuje się wyrażeniem "cała opłata stosunkowa". Nie można było więc uznać za "pierwszą część opłaty" opłaty, o której była mowa w art. 45 ust. 5. Na podstawie art. 3a opłaty stanowią teraz przychód komornika, a nie Skarbu Państwa. Obowiązek odprowadzania przez komorników do budżetu 20% z drugiej części opłat egzekucyjnych ściągniętych od dłużnika stanowi daninę publiczną, której nałożenie wymaga zachowania warunków określonych w art. 217 Konstytucji.

W proponowanym art. 60a określa się osobę zobowiązaną do zapłacenia podatku VAT.

Proponowane przepisy art. 63 określają podział dochodu między komornikiem a zastępcą komornika, dając pierwszeństwo umowie między nimi. Uregulowane zostaje prawo do dochodu w wypadku zastępstwa ustanowionego w związku z odwołaniem albo śmiercią komornika oraz prawo do opłat komornika odwołanego i spadkobierców zmarłego komornika.

Praktyka wykazała potrzebę zwiększenia uprawnień Ministra Sprawiedliwości w postępowaniu dyscyplinarnym. Według projektu, wniosek Ministra Sprawiedliwości

o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego wszczyna postępowanie dyscyplinarne i na żądanie Ministra komisja dyscyplinarna zawiesza komornika w czynnościach.

Według art. 64 ust. 2 Minister Sprawiedliwości sprawuje nadzór nad działalnością komorników poprzez prezesów sądów apelacyjnych. Wskutek tego konieczne jest dodanie ust. 4 w art. 67, przewidującego obowiązek rady izby komorniczej przekazywania prezesowi sądu apelacyjnego odpisów protokołów wizytacji, wniosków i poleceń powizytacyjnych. W aktualnym stanie prawnym obowiązek taki ciąży na radzie izby komorniczej tylko wobec Krajowej Rady Komorniczej.

Skreślenie pkt 3 w ust. 1 art. 93 jest konsekwencją przyznania prezesowi sądu apelacyjnego prawa zlecenia asesorum komorniczym zastępowania komorników.

Proponuje się, aby w sprawach egzekucyjnych oraz w sprawach o dokonanie zabezpieczenia wszczętych przed dniem wejścia w życie ustawy, stosowano przepisy dotychczasowe.

Finansowanie egzekucji sądowej uregulowane zostało przepisami ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (Dz. U. Nr 133, poz. 882 z późn. zm.).

Według art. 45 ust. 1 tej ustawy przed nowelizacją z 2001 r., wszczęcie egzekucji świadczeń pieniężnych uzależnione było od uiszczenia przez wierzyciela, sądy i prokuratury części opłaty stosunkowej w wysokości 7% wartości egzekwowanego świadczenia, nie więcej jednak niż 1/3 całej opłaty.

Zasada ta została zmieniona w 2001 r. Ustawa z dnia 18 września 2001 r. o zmianie ustawy o komornikach sądowych i egzekucji oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 130, poz. 1452), zmieniła art. 45 ustawy, wprowadzając jako zasadę pobieranie od dłużnika opłaty za dokonaną egzekucję, a tylko wyjątkowo (ust. 5) umożliwiając pobranie od wierzyciela części opłaty stosunkowej przed wszczęciem egzekucji środków pieniężnych. Od 1 stycznia 2002 r. opłata uiszczana przy wniosku (poleceniu) egzekucyjnym wynosiła ok. 120 zł przy wartości egzekwowanego świadczenia do 10 tys. zł i ok. 200 zł przy wyższej wartości egzekwowanego świadczenia (art. 45 ust. 5).

Senat zaproponował opłatę w wysokości 1% wartości egzekwowanego świadczenia, jednak nie mniej niż 1% prognozowanego przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w gospodarce narodowej i nie więcej niż dziesięciokrotność tego wynagrodzenia. Jest to znaczne obniżenie opłaty pobieranej od wierzyciela przy wniosku egzekucyjnym. W 88% spraw kwota opłaty będzie niższa niż opłata pobierana na podstawie art. 45 ust. 5. W 51%

spraw opłata pobierana przy wniosku wyniesie 22 zł. Wydatki sądów na opłaty egzekucyjne będą mniejsze o 80%, ponieważ prawie 99% spraw o należności sądowe to roszczenia, przy których opłata wyniesie 22 zł.

Zmiana zasady w 2001 r. oznaczała znaczne zwiększenie obciążenia sądów, które zamiast płacić np. 7 zł przy wartości egzekwowanego świadczenia w wysokości 100 zł, musiały płacić aż 120 zł. Sądy rezygnowały z egzekwowania pewnej liczby należności, co powodowało straty Skarbu Państwa.

Obecnie, w projekcie nowelizacji, wracamy do zasady ponoszenia odpowiedzialności przez wierzyciela za składany wniosek, jednak z jednoczesnym obniżeniem wysokości opłaty. Zasada ta stosowana była we wszystkich wcześniejszych rozwiązaniach prawnych, poczynając od taksy za czynności komorników poprzez kolejne nowelizacje ustawy o komornikach sądowych i egzekucji, aż do noweli z 2001 r. Ta część wnoszonej opłaty przeznaczona jest na częściowy zwrot wydatków ponoszonych przez komornika w danej sprawie. Zasada ta jest także powszechnie stosowana we wszystkich ustawach regulujących koszty postępowania sądowego oraz wszelkich usług prawniczych.

W projekcie nowelizacji określono, że cała opłata stosunkowa wynosi 14% wartości egzekwowanego świadczenia, nie mniej niż 1/10 i nie więcej niż trzydziestokrotna wysokość prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego w gospodarce narodowej określonego w ustawie budżetowej. Ponadto należy zwrócić uwagę na fakt, że proponowana wysokość pierwszej części opłaty (1%) przy wszczęciu egzekucji jest średnio o 74% niższa od opłaty pobieranej do końca 2001 r.

Należy także zauważyć, że projekt senacki przewiduje tę wartość w wysokości niższej niż wówczas przyjęta wielkość opłaty za bezskuteczną egzekucję (wówczas wynosiła ona 3,5%, art. 45 ust. 2 przed nowelą z 2001 r.).

Przepis art. 45 ust. 1 ustawy o komornikach sądowych i egzekucji w brzmieniu przed nowelą z 2001 r. nie był przez nikogo kwestionowany, ponieważ opłata była uzależniona od wartości egzekwowanego świadczenia. Przy niskich roszczeniach np. sądów, opłata była bardzo niska i nie tamowała egzekwowania należności.

Uwzględniając stanowisko Trybunału, projekt ustawy powraca do zasady obowiązującej przed nowelizacją z 2001 r. i przewiduje dwie części opłaty egzekucyjnej. Pierwsza część opłaty przeznaczona jest na pokrycie kosztów wszczęcia postępowania egzekucyjnego w celu wyegzekwowania świadczenia od dłużnika. Z opłat tych komornik

pokrywa koszty zatrudnienia personelu, wynajęcia lokalu na kancelarię, materiały i urządzenia biurowe, korespondencję itp.

Część opłaty stosunkowej pobieranej od wierzyciela przy wniosku egzekucyjnym została znacznie obniżona w porównaniu z opłatą przewidzianą w art. 45 ust. 1 przed nowelizacją z 2001 r. (z 7% do 1%).

Wskutek tego znacznie zmniejszą się wydatki sądów i prokuratur na opłaty. Nie będzie już czynnika hamującego w dochodzeniu należności Skarbu Państwa, którego dochody wzrosną.

Z tego wynika, że projekt ustawy spowoduje zarówno zmniejszenie wydatków na opłaty, jak i zwiększenie dochodów Skarbu Państwa.

Wejście w życie projektu ustawy będzie korzystne dla Skarbu Państwa, powinno przynieść Skarbowi Państwa oszczędności w kwocie 56-57 mln zł z tytułu obniżenia opłaty.

Inaczej rzecz się przedstawia ze skutkami rozwiązania stosunku pracy komornika przez ustawę nowelizującą z 18 września 2001 r. i wprowadzenie zasady, że komornik wykonuje czynności na własny rachunek. Skoro komornik nie pobiera żadnego uposażenia z budżetu i według art. 35 ustawy pokrywa koszty działalności egzekucyjnej wyłącznie z opłat egzekucyjnych, a art. 43 ustawy daje mu prawo pobierania opłat za prowadzenie egzekucji i innych czynności, komornik nie może bezpłatnie działać w sprawach osób zwolnionych od kosztów sądowych przez ustawę lub przez sąd.

Zgodnie z art. 45 ust. 1 Konstytucji i art. 6 ust. 1 Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, państwo jest zobowiązane zapewnić osobom ubogim realizację prawa dostępu do egzekucji. Projekt ustawy zapewnia wykonanie tego obowiązku państwa, co spowoduje określone wydatki sądów. Utrzymanie tych wydatków w racjonalnych granicach zależy od sądów, które powinny bardziej rozważnie udzielać zwolnienia od kosztów. Sąd, który decyduje swobodnie o zwolnieniu od kosztów, powinien ponosić konsekwencje finansowe zwolnienia. Opłaty ponoszone przez sądy będą zresztą wydatkiem tymczasowym, ponieważ zostaną wyegzekwowane i zwrócone sądom.

**URZĄD
KOMITETU INTEGRACJI EUROPEJSKIEJ**

MINISTER

Prof. dr hab. Danuta Hübner
Skr. Min. DH/1992 /2003/DPE/dj

Warszawa, 25.06.2003 r.

**Pani
Teresa Liszcz
Przewodnicząca Komisji Ustawodawstwa
i Praworządności
Senat Rzeczypospolitej Polskiej**

Opinia o zgodności projektu ustawy o zmianie ustawy o komornikach i egzekucji oraz o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego, z prawem Unii Europejskiej, wyrażona na podstawie art. 2 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 8 sierpnia 1996 r. o Komitecie Integracji Europejskiej (Dz. U. Nr 106, poz. 494) przez Sekretarza Komitetu Integracji Europejskiej, Minister Danutę Hübner, działającą z upoważnienia Przewodniczącego Komitetu Integracji Europejskiej.

W związku z przedłożonym projektem ustawy o zmianie ustawy o komornikach i egzekucji oraz o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego (pismo o sygnaturze BPS/KUP-0330-120-4/03), pozwalam sobie wyrazić następującą opinię:

Przedmiot projektowanej regulacji nie jest objęty zakresem prawa Unii Europejskiej.

Z poważaniem,

Do uprzejmej wiadomości:

Pan Grzegorz Kurczuk
Minister Sprawiedliwości

Pan Aleksander Proksa
Sekretarz Rady Ministrów

Warszawa, 24 października 2003 r.

ZAL. Nr _____

Pan
Marek Borowski
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia prawna
o zgodności przedstawionego senackiego projektu ustawy o zmianie ustawy
o komornikach sądowych i egzekucji oraz ustawy – Kodeks postępowania
cywilnego z prawem Unii Europejskiej

Na podstawie art. 34 ust. 9 uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 lipca 1992 r. - Regulamin Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (M.P. z 2002 r. Nr 23, poz. 398) sporządza się następującą opinię:

I. Przedmiot projektu ustawy

Przedstawiony senacki projekt ustawy o zmianie ustawy o komornikach sądowych i egzekucji oraz ustawy – Kodeks postępowania cywilnego ma na celu usprawnienie postępowania egzekucyjnego.

II. Stan prawa wspólnotowego materii objętej projektem ustawy

Stosownie do art. 5 Traktatu o Wspólnocie Europejskiej (TWE), Wspólnota działa jedynie w ramach uprawnień przyznanych jej w Traktacie i celów w nim oznaczonych. Państwa członkowskie zachowują suwerenność, a jedynie przekazują wykonywanie niektórych kompetencji Wspólnocie. W oparciu o orzecznictwo Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości należy stwierdzić, że przekazanie to nie ogranicza autonomii organizacyjnej i proceduralnej państwa członkowskiego. Państwa mogą swobodnie decydować o strukturze, kompetencjach i trybie działania organów państwowych, w tym o ich powoływaniu i likwidacji, nawet wówczas, gdy wiąże się to z implementacją prawa wspólnotowego (wyrok w sprawie International Fruit Company przeciwko Produktschap voor Groenten en Fruit z 15 grudnia 1971 r., sprawy 51-54/71 ECR z 1971 r.).

III. Układ Europejski

Układ Europejski nie reguluje kwestii objętych projektem ustawy.

IV. Analiza przepisów projektu pod kątem ustalonego stanu prawa wspólnotowego i postanowień Układu Europejskiego

Projekt ustawy nie jest objęty zakresem przedmiotowym prawa wspólnotowego, ani postanowieniami Układu Europejskiego.

V. Konkluzje

Przedstawiony senacki projekt ustawy o zmianie ustawy o komornikach sądowych i egzekucji oraz ustawy – Kodeks postępowania cywilnego nie jest objęty zakresem prawa Unii Europejskiej ani obowiązkiem dostosowawczym wynikającym z Układu Europejskiego.

Opracował: Zespół Prawa Europejskiego

Akceptował: Zastępca Szefa Kancelarii Sejmu

Lech Czapla

KRAJOWA RADA RADCÓW PRAWNYCH

00-478 Warszawa Aleje Ujazdowskie 18 lok. 4

tel./fax 022 - 622.84.28 , 622.84.33 , 622.05.88

e-mail radca.prawny@lex.pl

L.dz. 78 /2003

Warszawa, dnia 18 listopada 2003 r.

**Szanowny Pan
Lech Czapla
Zastępca Szefa Kancelarii Sejmu
Sejm RP
Warszawa**

Szanowny Panie Ministrze,

W związku z otrzymanym pismem z dnia 28 października 2003 r., KS-59/03 w sprawie wyrażenia opinii o senackim projekcie ustawy o zmianie ustawy o komornikach sądowych i egzekucji oraz ustawy Kodeks postępowania cywilnego w imieniu Krajowej Rady Radców Prawnych uprzejmie przekazuję poniższe uwagi do przesłanego projektu ustawy.

1. Uwagi do pkt. 2. projektu ustawy, dotyczące art. 7 ust. 1 i 2.

Propozycja zmiany dotychczasowych przepisów poprzez wprowadzenie nowej treści art. 7 ust. 1 i 2 nie jest przemyślana, a tym samym budzi wątpliwości interpretacyjne. Odnosi się to do zapisu iż rewirem komornika może być część obszaru właściwości sądu rejonowego. Czy przykładowo oznacza to że np. w Warszawie Prezes Sądu Apelacyjnego tworzy rewir Komornika X, który będzie obejmował nieparzyste numery na ul. Marszałkowskiej i parzyste na pl. Konstytucji ?

Obowiązujący aktualnie przepis dopuszcza możliwość konkurowania komorników w obrębie jednego obszaru właściwości, jeżeli ich rewiry się pokrywają. Proponowana zmiana de facto zmierza do zapewnienia komornikowi wyłączności w granicach wyznaczonego mu rewiru co ogranicza wybór komornika przez wierzyciela.

2. Uwagi do pkt. 3. projektu ustawy dotyczące art. 8

Przepis ten jest wewnętrznie sprzeczny. Skoro bowiem komornik działa na obszarze swego rewiru, a rewiry nie mogą się nakładać (vide propozycja zmiany w art. 7 ust 1 i 2) to jak należy rozumieć wyrażone w art. 8 ust. 3 prawo wyboru komornika przez wierzyciela? Przepis art. 8 nadal ogranicza wierzyciela w wyborze komornika co nie jest prawidłowe. Komornicy są quasi przedsiębiorcami, powinni więc poddać się konkurencji, wierzyciel wybierałby wtedy komornika, który w jego ocenie jest najlepszy, to znaczy skuteczny.

3. Uwagi do pkt. 15 projektu dotyczące art. 45

Istotnym mankamentem projektowanej zmiany, jest brak mechanizmu zwrotu części opłaty stosunkowej od zabezpieczenia w sytuacji bezskuteczności tego zabezpieczenia. Aktualna treść przepisu art. 45 w ust. 2 gwarantuje zwrot opłaty stosunkowej w sytuacji kiedy egzekucja okaże się bezskuteczna, bądź

wyegzekwowana kwota nie wystarcza na pokrycie kosztów egzekucji. Regulacja ta w projektowanej wersji art. 45 została zniesiona. Wiąże się to zapewne z obniżeniem opłaty stosunkowej z 7 do 1 %, lecz nie uwzględnia wprowadzenia opłaty stosunkowej w wysokości 7 % za zabezpieczenie od której nie ma zwrotu w sytuacji bezskuteczności egzekucji.

4. Uwagi do pkt.22 projektu ustawy dotyczące art. 57

Projektowany przepis zmierza faktycznie do obejścia zasady określonej w art. 45 tym samym jego celowość jest wątpliwa.

5. Uwagi do pkt.27 projektu ustawy dotyczące art. 60a

Treść tego przepisu może się spotkać z skutecznym sprzeciwem a nawet zarzutem naruszenia art. 217 Konstytucji, który to przepis nakłada obowiązek (między innymi) regulacji podmiotu i przedmiotu opodatkowania. Obowiązek ten nigdy nie powinien być domniemany. Tymczasem w projektowanym przepisie brak jest określenia, która z czynności komornika podlega temu podatkowi, co w konsekwencji doprowadzi do niepewności prawnej zarówno wierzycieli i dłużników, którzy poniosą koszty takiej niepewności. Treść tego przepisu dopuszcza bowiem taką interpretację, iż komornik jako podmiot świadczący usługi powinien pobierać podatek VAT od każdej wniesionej lub pobranej opłaty. Możliwa jest również taka interpretacja, że tylko niektóre czynności komornika podlegają opodatkowaniu (co sugeruje użycie na początku zdania słowa „jeżeli”) W takim wypadku brak jest pozytywnego komunikatu ustawodawcy od jakich czynności komornik pobiera VAT, a od jakich nie pobiera. Zapis tego przepisu jest nieprecyzyjną i sprzeczną z zasadami legislacji regulacją podatkową wprowadzaną poza przepisami regulującymi opodatkowanie.

6. Uwagi do pkt.28 projektu ustawy dotyczącym art. 62a

Podobnie niedopuszczalna regulacja podatkowa w ustawie szczególnej poza ustawami podatkowymi jak w przypadku art. 60a (omówionym w pkt.5).

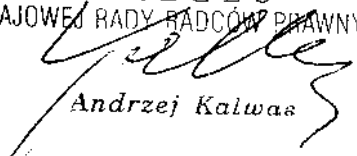
Określenie tylko i wyłącznie jako dochodu kasowego z pobranych i ściągniętych opłat i zwrotów wydatków gotówkowych na dojazdy, powoduje możliwość opodatkowania innych dochodów należnych bądź otrzymanych przez komornika w wykonywaniu przez niego pozarolniczej działalności gospodarczej, o której mowa w art.10 ust 1 pkt.3 w związku z art. 14 ustawy o podatku od osób fizycznych. Takie zróżnicowanie opodatkowania może spotkać się z zarzutem naruszenia art. 84 Konstytucji gwarantującej równość i powszechność opodatkowania.

Rozwiązaniem tego problemu może być odpowiednia zmiana art. 14 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych przez dodanie normy w brzmieniu :

„Art. 14 a Przychodem komornika wykonującego działalność na podstawie ustawy o komornikach sądowych i egzekucji są z zastrzeżeniem art. 14 ust. 2 ustawy, faktycznie pobrane i ściągnięte opłaty i zwrot wydatków na dojazdy”

Przekazując niniejsze uwagi opracowane przez członków korporacji radcowskiej, wyrażam przekonanie, że mogą one być przydatne w pracach nad ostatecznym kształtem ustawy.

Z poważaniem

PREZES
KRAJOWEJ RADY RADCÓW PRAWNYCH

Andrzej Kalwa

KRK/II/767/03

Szanowny Pan

Lech CZAPŁA
Zastępca Szefa
Kancelarii Sejmu

W nawiązaniu do pisma z dnia 28 października 2003 r., Krajowa Rada Komornicza przekazuje zgodnie z art. 85 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (Dz. U. Nr 133, poz. 882 ze zm.), opinię o senackim projekcie ustawy o zmianie ustawy o komornikach sądowych i egzekucji oraz ustawy – Kodeks postępowania cywilnego.

Projekt senacki odpowiada aktualnym potrzebom egzekucji sądowej, ponieważ poprawia niektóre błędy spowodowane przez ustawę z dnia 18 września 2001 r. o zmianie ustawy o komornikach sądowych i egzekucji oraz o zmianie niektórych innych ustawy (Dz. U. Nr 130, poz. 1452), a także wypełnia lukę spowodowaną wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 24 lutego 2003 r. K 28/02.

1.

Artykuł 3a ustawy postanawia: „komornik na własny rachunek wykonuje czynności, o których mowa w art. 2 i nie jest przedsiębiorcą (...)”.

Sformułowanie „na własny rachunek” stało się przyczyną błędnego poglądu, jakoby komornik działał „na własny koszt”.

Z art. 34, 35, 39, 40, 43 i innych przepisów ustawy wynika, że komornik finansuje egzekucję z opłat i zaliczek na wydatki, a nie „na własny koszt”, czyli z własnych środków.

W celu uniknięcia naruszania prawa, i zapewnienia prawidłowej interpretacji ustawy, projekt przewiduje usunięcie słów „na własny rachunek”. Nowe brzmienie przepisu postanawia, że komornik nie jest przedsiębiorcą, to znaczy, że będąc funkcjonariuszem publicznym (art. 1 ustawy) i organem egzekucyjnym państwa, finansuje egzekucję według zasad przewidzianych w ustawie, a więc z opłat i zaliczek na wydatki. Ustawa nie zna żadnych innych źródeł finansowania egzekucji sądowej.

Można jednak poprawić brzmienie art. 3a w następujący sposób:

„Art. 3a. Komornik wykonujący czynności, o których mowa w art. 2, nie jest przedsiębiorcą (...)”.

2.

Na podstawie art. 6 ust. 2 i art. 9 ustawy z dnia 18 września 2001 r. z dniem 1 stycznia 2002 r. został rozwiązany stosunek pracy łączący komornika ze sądem rejonowym. Wskutek tej zmiany zostały przyjęte przepisy art. 3a i art. 28 ustawy.

Artykuł 3a postanawia: „Komornik na własny rachunek wykonuje czynności, o których mowa w art. 2 i nie jest przedsiębiorcą w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 19 listopada 1999r. – Prawo działalności gospodarczej (...).”

Artykuł 28 ma brzmienie: „Komornik jest osobą prowadzącą pozarolniczą działalność gospodarczą w rozumieniu przepisów (...).”

Istnieje sprzeczność pomiędzy art. 3a, który postanawia, że komornik nie jest przedsiębiorcą, a art. 28, według którego komornik prowadzi działalność gospodarczą.

Przepis art. 28 został wadliwie zredagowany i jego celem było wskazanie ustaw jakie mają zastosowanie do komornika, a nie powodowanie sprzeczności.

Projekt ustawy usuwa błąd i przewiduje nadanie art. 28 brzmienia: „Art. 28. Do komornika stosuje się przepisy (...)”.

3.

Na podstawie ustawy z dnia 18 września 2001 r. art. 7 ustawy otrzymał nowe brzmienie, które nie jest zgodne z zasadami prawidłowej legislacji.

Art. 7 ust. 2 obowiązującej ustawy przewiduje zasięganie opinii **izby** komorniczej, która zbiera się tylko raz do roku na walnym zgromadzeniu komorników izby.

W celu przyspieszenia tworzenia i znoszenia rewirów, projekt senacki przewiduje zasięganie opinii **rady** izby komorniczej, która jest stale działającym organem izby.

Art. 7 ust. 2 obowiązującej ustawy przewiduje jedynie tworzenie rewirów, podczas kiedy potrzeby praktyki wymagają tworzenia, znoszenia rewirów oraz zmieniania ich granic.

Przepis art. 7 ust. 1 przed nowelizacją przewidywał znoszenie rewirów.

Przykładem wadliwej legislacji jest pozostawienie bez zmian art. 93 ust. 1 ustawy, chociaż przepis ten jest sprzeczny z art. 7 ust. 2 obowiązującej ustawy.

Przepisy art. 7 ust. 3 i 4 obowiązującej ustawy nie są zrozumiałe, ponieważ prezes sądu apelacyjnego najpierw tworzy rewir (nie powiedziano w jaki sposób), potem zawiadamia o tym Ministra Sprawiedliwości, który może uchylić „czynności prezesa”. Natomiast z art. 7 ust. 4 ustawy wynika, że chociaż rewir został utworzony to jednak nie powstał. Według bowiem ust. 4 rewir powstaje dopiero z dniem utworzenia kancelarii przez powołanego komornika.

Tworzenie przepisów w taki sposób nie jest zgodne z zasadami prawidłowej legislacji w rozumieniu art. Konstytucji i wyroku TK K 28/02.

Projekt senacki reguluje prawidłowo tworzenie i znoszenie rewirów oraz zmianę ich granic na wniosek prezesa sądu okręgowego **zarządzeniem** prezesa sądu apelacyjnego.

Art. 7 ust. 3 reguluje prawo Ministra Sprawiedliwości do uchylania **zarządzenia**.

Nowy przepis został sformułowany zgodnie z zasadami prawa administracyjnego.

Artykuł 7 ust. 5 przywraca przepis art. 7 ust. 3 sprzed nowelizacji i postanawia, że Minister Sprawiedliwości w terminie do dnia 31 marca każdego roku, ogłasza, w

drodze obwieszczenia w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”, wykaz rewirów i siedzib kancelarii komorniczych.

4.

Ustawa z dnia 18 września 2001 r. nadała przepisowi art. 8 ust. 4 brzmienie: „Na pisemny wniosek wierzyciela komornik może prowadzić egzekucję na obszarze właściwości sądu apelacyjnego, jeżeli w zakresie prowadzonych przez tego komornika egzekucji zaległość nie przekracza 6 miesięcy.”

Przepis ten w praktyce budził uzasadnione wątpliwości, ponieważ nie rozstrzygał kwestii możliwości wyboru komornika w egzekucji z nieruchomości. Według art. 921 § 1 egzekucja z nieruchomości należy do komornika sądu, w którego okręgu nieruchomość jest położona. Egzekucja z nieruchomości jest prowadzona nie tylko przez komornika, lecz od pewnego stadium przez sąd rejonowy, w którego okręgu nieruchomość jest położona.

Praktyka była niejednolita.

Z tego powodu projekt art. 8 ust. 3 postanawia, że prawo wyboru komornika nie stosuje się w egzekucji z nieruchomości.

Art. 8 ust. 4 obowiązującej ustawy nie podaje sposobu obliczania zaległości wskutek czego przepis ten przez wielu komorników nie był przestrzegany. Nie wiadomo jest również, czy do zaległości należy wliczać sprawy o egzekucję świadczeń powtarzających się (renty, alimenty), która z reguły trwa kilkanaście lat.

Projekt ustawy rozwiewa wszelkie wątpliwości i postanawia, że „zaległość oblicza się, dzieląc liczbę spraw niezakończonych przez średni miesięczny wpływ spraw w roku poprzednim; nie bierze się przy tym pod uwagę spraw o egzekucję świadczeń powtarzających się.”

Przepis o możliwości wyboru komornika przez wierzyciela został przyjęty w ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji w celu poprawienia efektywności egzekucji. Artykuł 8 ustawy miał służyć wierzycielowi i pozwolić mu na wybór komornika najbardziej skutecznego. W praktyce jednak często komornicy korzystali z możliwości przejmowania spraw z innych rewirów ze szkodą dla sprawności postępowania. Prowadzi to do nieporozumień między komornikami kiedy przyjmowanie spraw z innych rewirów odbywa się z naruszeniem art. 8 ust. 4 ustawy.

5.

W obowiązującej ustawie brak jest szczegółowych przepisów regulujących postępowanie przy powoływaniu komornika. W związku z tym w projekcie senackim art. 11 ustawy otrzymał nowe brzmienie.

Na uwagę zasługuje art. 11 ust. 2 projektu przewidujący podawanie do publicznej wiadomości informacji o wolnych rewirach, co umożliwi wszystkim zainteresowanym ubieganie się o powołanie na stanowisko komornika.

Wolny rewir powinien być niezwłocznie obsadzony, aby interesy wierzycieli i egzekucji nie doznawały uszczerbku. Dlatego projekt przewiduje szybkie działanie właściwych organów.

Poprawiony został art. 11 ust. 2 obowiązującej ustawy, który przewiduje wydawanie opinii przez „samorząd komorniczy” bez wskazania właściwego organu tego samorządu. Projekt art. 11 ust. 3 postanawia, że opinię wydaje „rada właściwej izby komorniczej.”

Istotnym dla praktyki jest projekt przepisu art. 11 ust. 6, według którego w tym samym czasie zainteresowany może ubiegać się o powołanie na stanowisko komornika tylko w jednym rewirze komorniczym. Ten przepis oraz art. 11 ust. 7 projektu będzie sprzyjał szybkiemu powołaniu komornika do wolnego rewiru.

Obowiązująca ustawa nie przewiduje możliwości zmiany przez komornika rewiru chociaż interes egzekucji lub interes komornika niekiedy tego wymaga. Lukę tę wypełnia art. 11a ust. 1 projektu. Projekt ustawy przewiduje w art. 11a ust. 2 również zamianę rewirów.

6.

Według art. 15 ust. 1 pkt 3 obowiązującej ustawy, Minister Sprawiedliwości odwołuje komornika, jeżeli komornik ukończył 65 rok życia. Stosowanie tego przepisu niejednokrotnie powodowało wakat przez pewien czas. Czynności egzekucyjne powinny być wykonywane bez przerwy. Dlatego projekt senacki przewiduje w art. 15 dodanie ust. 3 w brzmieniu:

„3. Komornik odwołany z przyczyny wymienionej w ust. 1 pkt 3, pełni swoje obowiązki do czasu wyznaczenia zastępcy komornika lub objęcia kancelarii przez nowego komornika.”

Naszym zdaniem, przepis ten jest wadliwy, ponieważ komornik **odwołany** nie może pełnić obowiązków komornika, bo już nie jest komornikiem. Poza tym przepis zmusza nowego komornika do objęcia kancelarii, podczas kiedy przepisy ogólne uprawniają go do utworzenia nowej kancelarii.

Proponujemy więc nowe brzmienie ust. 3:

„3. Minister Sprawiedliwości odwołuje komornika, który ukończył 65 rok życia z dniem wyznaczenia zastępcy komornika.”

7.

W świetle obowiązującej ustawy nie jest jasne, jakie uprawnienia przysługują asesorowi komorniczemu pełniącemu zastępcstwo komornika na podstawie art. 26 i 27 ustawy. Lukę tę wypełnia projekt, który przewiduje dodanie w art. 26, ust. 3 i 4 w brzmieniu:

„3. Asesorowi komorniczemu pełniącemu funkcję zastępcy komornika przysługują prawa i obowiązki komornika w zakresie wykonywania czynności, o

których mowa w art. 2.

4. Przepis ust. 1 stosuje się również w razie śmierci albo odwołania komornika.”

Dodanie ust. 4 jest konieczne, ponieważ według art. 26 ust. 1 zastępcę można ustanowić tylko w razie istnienia przeszkód faktycznych i prawnych, które uniemożliwiają komornikowi pełnienie obowiązków.

Jednakże ust. 4 budzi wątpliwości, ponieważ ze śmiercią komornika wygasa stosunek pracy z asesorem, a więc przestaje być on asesorem. W razie odwołania komornika, asesor pozostaje nadal w stosunku pracy z byłym komornikiem, jeżeli ten stosunku pracy nie rozwiąże. Kodeks pracy reguluje jedynie przejęcie zakładu pracy (kancelarii) przez nowego komornika, który jeszcze nie został powołany.

Zasygnalizowany problem powinien być rozstrzygnięty w Komisji.

Projekt art. 27 ust. 1 precyzuje (czego brak w obowiązującej ustawie), że prezes sądu apelacyjnego wyznacza zastępcę zarządzeniem. Określona została treść wniosku o wyznaczenie zastępcy.

Ogólnikowe określenie w art. 27 ust. 2 obowiązującej ustawy, że zastępstwo musi być uzgodnione z komornikiem, zostało zastąpione postanowieniem, według którego „przed wyznaczeniem zastępcy prezes sądu apelacyjnego wysłuchuje komornika lub zwraca się o nadesłanie wyjaśnień pisemnych w wyznaczonym terminie, chyba że nie jest to możliwe (art. 27 ust. 2 projektu senackiego).

W związku z potrzebami praktyki, w art. 27 ust. 3 wprowadzona została możliwość dokonania zmiany zastępcy.

W świetle obowiązującej ustawy nie było jasne, jaki jest status zastępcy komornika wyznaczonego w razie śmierci lub odwołania komornika. Projekt art. 27a ust. 1 postanawia, że do zastępcy komornika wyznaczonego w razie śmierci lub odwołania komornika stosuje się odpowiednio art. 3a i art. 28. Oznacza to, że zastępca wykonuje czynności na własny rachunek (art. 3a), stosując ustawy wymienione w art. 28.

Brak jest w obowiązującej ustawie przepisu stanowiącego odpowiednik projektowanego 27a ust. 2.

8.

Ustawa nowelizująca z 18 września 2001 r. dodała w art. 2 ustęp 5, według którego organy administracji publicznej, urzędy skarbowe, organy rentowe, o których mowa w art. 476§4 kodeksu postępowania cywilnego, banki, spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe i spółki prowadzące działalność maklerską zobowiązane są na pisemne żądanie komornika udzielić mu informacji niezbędnych dla prawidłowego prowadzenia postępowania egzekucyjnego.

Ustawa ta dokonała zmian w kilku ustawach w celu zapewnienia stosowania art. 2 ust. 5. Jednak równocześnie zostały wprowadzone opłaty na udzielanie komornikom

informacji, dlatego też konieczne jest rozszerzenie katalogu wydatków podlegających zwrotowi.

W związku ze znacznym zwiększeniem opłat pocztowych nie ma środków na pokrywanie kosztów korespondencji, która musi być wysyłana ze zwrotnym poświadczeniem odbioru.

W związku z tym do katalogu z art. 39 ust. 2 słusznie proponuje się dodać pkt 7 w brzmieniu: „koszty korespondencji związanej z prowadzeniem postępowania zabezpieczającego lub egzekucyjnego oraz koszty uzyskiwania informacji niezbędnych do prowadzenia postępowania egzekucyjnego lub zabezpieczającego, a także wydatki na pokrycie opłat przewidzianych w odrębnych przepisach.”

Wierzyciel otrzymuje zwrot wydatkowanej zaliczki w egzekucji od dłużnika.

9.

Efektywność egzekucji zależy m.in. od należytego finansowania. Zasady finansowania egzekucji świadczeń pieniężnych wyrażone zostały w art. 34, 35, 43 i innych przepisach obowiązującej ustawy.

Artykuł 43 wyraża podstawową zasadę finansowania egzekucji postanawiając, że za prowadzenie egzekucji komornik pobiera opłaty egzekucyjne.

Art. 34 wymienia koszty działalności egzekucyjnej komornika, natomiast art. 35 postanawia, że koszty te komornik pokrywa z uzyskanych opłat egzekucyjnych.

Od dnia 1 stycznia 2002 r. cały państwowy system egzekucji sądowej jest otrzymywany tylko z opłat (i zaliczek na wydatki) bez żadnego zaangażowania budżetu.

Artykuł 45 ust. 1 ustawy przed nowelizacją dokonaną na podstawie ustawy z dnia 18 września z 2001 r. o zmianie ustawy o komornikach sądowych i egzekucji oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 130, poz. 1452), uzależniał wszczęcie egzekucji świadczeń pieniężnych od uiszczenia przez wierzyciela, sąd lub prokuraturę części opłaty stosunkowej w wysokości 7% wartości egzekwowanego świadczenia, nie więcej jednak niż 1/3 całej opłaty, o której mowa w art. 49.

Opłata z art. 45 ust. 1 ustawy była powiązana z opłatą z art. 49 ustawy. Cała opłata stosunkowa wymieniona w tym przepisie wynosiła 21% wartości egzekwowanego świadczenia.

Druga część opłaty ściąganej od dłużnika wynosiła więc 14%.

Przepis art. 45 ust. 1 przed nowelizacją, przewidujący opłatę pobieraną od wierzyciela w wysokości 7% nie był przez nikogo kwestionowany ponieważ opłata była uzależniona od wartości egzekwowanego świadczenia.

Przy niskich roszczeniach np. sądów, opłata była bardzo niska i nie tamowała egzekwowania należności.

Wymieniona wyżej ustawa z dnia 18 września 2001 r., zmieniła art. 45 ustawy i wprowadziła dwie różne opłaty.

Według nowego, przepisu art. 45 ust. 5 ustawy, komornik mógł, przed wszczęciem egzekucji świadczeń pieniężnych, wezwać wierzyciela do wpłacenia części opłaty stosunkowej w wysokości 15% najniższego wynagrodzenia przy wartości egzekwowanego świadczenia do 10 000 złotych i 25% najniższego wynagrodzenia, kiedy wartość egzekwowanego świadczenia przekracza kwotę 10 000 złotych.

Wskutek tego, od 1 stycznia 2002 r. opłata uiszczana przy wniosku (poleceniu) egzekucyjnym wynosiła ok. 120 zł przy wartości egzekwowanego świadczenia do 10 tys. zł i ok. 190 zł przy wyższej wartości egzekwowanego świadczenia (art. 45 ust. 5).

Oznaczało to znaczne zwiększenie obciążenia sądów, które zamiast płacić np. 7 zł przy wartości egzekwowanego świadczenia w wysokości 100 zł, musiały płacić aż 120 zł. Sądy rezygnowały z egzekwowania pewnej liczby należności co powodowało straty Skarbu Państwa.

Wskutek wadliwych merytorycznie i legislacyjnie postanowień ustawy z dnia 18 września 2001 r. o zmianie ustawy o komornikach sądowych i egzekucji oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 130, poz. 1452), doszło do znacznego utrudnienia finansowania egzekucji sądowej.

Trudności pogłębił wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 24 lutego 2003 r. K 28/02, który uznając za sprzeczne z Konstytucją art. 45 ust. 5 i 7, nie odroczył utraty mocy obowiązującej tych przepisów aby umożliwić ustawodawcy przyjęcie nowych przepisów (art. 190 ust. 3 Konstytucji).

Wskutek tego, od dnia 10 marca 2003 r. tj. od dnia opublikowania wyroku w „Dzienniku Ustaw”, **nie ma środków na finansowanie kosztów działalności egzekucyjnej komornika wymienionych w art. 34 ustawy, w pierwszym stadium postępowania przed ściąganiem od dłużnika opłaty z art. 45 ust. 2 ustawy.**

Artykuł 35 ustawy nakazuje komornikowi pokrywać te koszty tylko z uzyskanych opłat.

Brak jest opłaty na sfinansowanie wstępnego etapu postępowania, co wpływa na ograniczenie europejskiego prawa do egzekucji z naruszeniem art. 45 ust. 1 Konstytucji i art. 6 ust. 1 Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności.

W celu zapewnienia zgodności ustawy z Konstytucją, projekt senacki nowelizacji powraca do **zasady** obowiązującej przed nowelizacją z 2001 r. i przewiduje opłatę stosunkową, która dzieli się na dwie części.

Według art. 45 ust. 1 projektu, wszczęcie egzekucji świadczeń pieniężnych jest uzależnione od uiszczenia przez wierzyciela części opłaty stosunkowej, w wysokości 1% wartości egzekwowanego świadczenia, nie mniej jednak niż 1% prognozowanego przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w gospodarce narodowej, określonego w ustawie budżetowej i nie więcej niż dziesięciokrotność tego wynagrodzenia.

W uchwale z dnia 25 lipca 2002 r. III CZP 45/02 (OSNC 2003, z. 4, poz. 47), **Sąd Najwyższy** przypomniał, że według generalnej zasady odnoszącej się do wszystkich postępowań cywilnych, wszczęcie postępowania wiąże się z obowiązkiem uiszczenia opłaty przez stronę, która wnosi o wszczęcie postępowania, chyba, że została z tego obowiązku zwolniona przez sąd lub ustawę.

W uchwale z dnia 22 października 2002 r. III CZP 65/02 (OSNC 2003, nr 7-8, poz. 100), **Sąd Najwyższy** podkreślił, że jednym z elementów stosunku publicznoprawnego, zachodzącego w postępowaniu egzekucyjnym pomiędzy wierzycielem, a komornikiem, jest obowiązek uiszczenia opłaty, która jest rodzajem "daniny publicznej".

Projekt art. 45 ust. 1 odpowiada więc stanowisku Sądu Najwyższego i został zredagowany w sposób podobny do art. 45 ust. 1 sprzed wadliwej nowelizacji z 2001 r.

Projekt przewiduje opłatę w wysokości zaledwie 1% wartości egzekwowanego świadczenia, chociaż opłata w wysokości 7% obowiązująca do końca 2001r. nie była kwestionowana.

Opłata w wysokości 1% wartości egzekwowanego świadczenia jest zbyt niska i nie pozwoli na pokrycie kosztów wymienionych w art. 34 ustawy.

W pierwszej wersji projektu opłata wynosiła 3% i opowiadamy się za taką opłatą, jak również za przyjęciem, że opłata nie może być niższa niż 3% prognozowanego przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w gospodarce narodowej, określonego w ustawie budżetowej.

Projektowany art. 45 ust. 2 wyraźnie postanawia, że obowiązek uiszczenia opłaty wyrażony w przepisie ust. 1 stosuje się także do egzekucji należności Skarbu Państwa i jednostek samorządu terytorialnego, nie wyłączając egzekucji prowadzonej na polecenie sądu lub prokuratora.

Przepis ten jest taki sam jak art. 45 ust. 3 zdanie pierwsze sprzed nowelizacji.

Brak w ustawie nowelizującej z dnia 18 września 2001 r. przepisu nakładającego wyraźnie na sądy i prokuratury obowiązek uiszczenia opłaty przy poleceniu egzekucyjnym był główną przyczyną pytań prawnych skierowanych do TK w sprawie K 28/02 i w konsekwencji wyroku Trybunału z 24 lutego 2003 r., który spowodował uchylenie art. 45 ust. 5 i 7 ustawy jako sformułowanego niezgodnie z zasadami prawidłowej legislacji.

Senacki projekt naprawia błąd ustawy z dnia 18 września 2001 r.

Według art. 45 ust. 3 projektu, sąd rejonowy, przy którym działa komornik, przekazuje komornikowi na jego wezwanie opłaty w sprawach osób zwolnionych od kosztów sądowych przez sąd.

Przepis art. 45 ust. 3 jest podobny do zasady wyrażonej w art. 40 obowiązującej ustawy. Według art. 40 ustawy sąd rejonowy, przy którym działa komornik, przekazuje komornikowi sumy niezbędne na pokrycie wydatków w sprawach osób zwolnionych od kosztów sądowych.

Zasada obowiązująca przy wydatkach powinna obowiązywać również w zakresie opłat, ponieważ opłaty są niezbędne dla sfinansowania kosztów działalności egzekucyjnej wymienionych w art. 34 ustawy we wstępnym stadium postępowania przed wyegzekwowaniem jakichkolwiek kwot od dłużnika.

Artykuł 45 ust. 3 projektu senackiego zapewnia wykonanie obowiązku państwa przewidzianego w art. 45 ust. 1 Konstytucji oraz art. 6 ust. 1 Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności.

Według Konstytucji i wymienionej konwencji, **państwo** jest zobowiązane zapewnić osobom ubogim realizację prawa dostępu do sądu i egzekucji.

Opłaty ponoszone przez sądy będą tylko wydatkiem tymczasowym, ponieważ według projektu art. 59a, opłaty przekazane przez sąd za wierzycieli zwolnionych od kosztów sądowych, zgodnie z art. 45 ust. 3, komornik zwraca po ich wyegzekwowaniu z pierwszeństwem przed wszelkimi innymi należnościami.

Obowiązek uiszczenia opłaty od zabezpieczenia został zredagowany w art. 45 ust. 4 projektu w sposób analogiczny do obowiązku uiszczenia opłaty egzekucyjnej.

W ten sposób projekt naprawia wadliwą redakcję art. 45 ust. 3 obowiązującej ustawy dokonaną przez ustawę nowelizującą z 18 września 2001 r.

W ustawie z dnia 18 września 2001 r. opłata za dokonanie zabezpieczenia została wyjątkowo źle zredagowana. Przepis art. 45 ust. 3 ustawy nie wyjaśnia co oznacza „dokonanie zabezpieczenia”. W praktyce pojawiły się dwie interpretacje tego przepisu. Jedni twierdzą, powołując się na kodeks postępowania cywilnego, że dokonanie zabezpieczenia to dokonanie czynności przewidzianych przez prawo, inni zaś utrzymują, że dokonanie zabezpieczenia to skuteczne zabezpieczenie.

Art. 45 ust. 3 obowiązującej ustawy nie przewiduje górnej granicy opłaty. Projekt senacki błąd ten naprawia.

Według projektu art. 45 ust. 6, nieuiszczenie opłaty, o której mowa w ust. 1 i 4, w terminie siedmiu dni od otrzymania przez wierzyciela, sąd lub prokuratora, o których mowa w ust. 2, 3 i 5, powoduje zwrot wniosku.

Po słowie „wniosku”, należy dodać słowa „lub polecenia”, ponieważ sądy i prokuratury nie składają wniosku lecz polecenie

Projektowany art. 45 ust. 6 zapewnia efektywność wykonania przez wierzyciela obowiązku uiszczenia opłaty przy wniosku oraz przez sąd lub prokuratora przy poleceniu.

Artykuł 45 ust. 3 obowiązującej ustawy nie przewiduje żadnego mechanizmu ściągania od wierzyciela nieuiszczonej opłaty za zabezpieczenie, co jest oczywistym błędem w zakresie techniki legislacyjnej.

Proponowany art. 45 ust. 6 rozwiązuje problem, który był przedmiotem uchwały Sądu Najwyższego z dnia 22 października 2002 r. III CZP 65/02 (OSNC 2003, nr 7-8, poz. 100), w której Sąd stwierdzając brak przepisu o ściąganiu opłaty od wierzyciela za wykonanie zabezpieczenia zalecił komornikom aby ściągali opłatę korzystając w drodze analogii z art. 20 ust. 2 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych albo z art. 49 zdanie ostatnie ustawy.

Zgodnie z proponowanym art. 45 ust. 7, komornik może zwolnić z opłaty, o której mowa w ust. 1, lub opłatę rozłożyć na raty.

Zasada wyrażona w tym przepisie odpowiada art. 45 ust. 6 sprzed nowelizacji. Brak tego przepisu w znowelizowanej ustawie jest powszechnie krytykowany, ponieważ utrudnia wierzycielom egzekwowanie roszczeń.

Trzeba podkreślić, że zasady projektu ustawy w zakresie opłat i skutków ich nieuiszczenia są **takie same**, jak zasady ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

9.

Projekt słusznie przewiduje uchylenie obowiązującego art. 45a, który postanawia:

„1. Komornik w terminie 3 dni od chwili otrzymania wniosku podejmuje czynności egzekucyjne niezbędne dla skutecznego przeprowadzenia egzekucji.

2. Komornik podlega odpowiedzialności dyscyplinarnej za niedotrzymanie terminu określonego w ust. 1 bądź dokonanie czynności pozornych.”

Przepis ten jest sprzeczny z art. 45 ust. 1 ustawy, który nie przewiduje żadnego terminu na podjęcie czynności. Z tego przepisu i z kodeksu postępowania cywilnego wynika, że komornik może określić wierzycielowi tygodniowy termin na uiszczenie opłaty i w tym czasie nie podejmuje żadnych czynności egzekucyjnych.

Nie jest możliwe podjęcie czynności niezbędnych dla skutecznego przeprowadzenia egzekucji w terminie 3 dni od chwili otrzymania wniosku. Skuteczność egzekucji nie zależy od komornika, ale od stanu posiadania dłużnika.

Obowiązujący termin 3 dni nie uwzględnia wolnych sobót ani zbiegu dni wolnych od pracy.

Przepis art. 45a ust. 2 pozostaje w sprzeczności z zasadami odpowiedzialności dyscyplinarnej. Przewinienie dyscyplinarne nie istnieje bez winy. Sam upływ czasu nie oznacza winy.

Nie można wprowadzać odpowiedzialności dyscyplinarnej za czynności „pozorne”, które nie zostały określone w ustawie.

Artykuł 45a ustawy traktuje wszystkie sprawy jednakowo, tymczasem komornik jest zobowiązany załatwiać poza kolejnością sprawy o egzekucję alimentów, roszczeń ze stosunku pracy i roszczeń o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym oraz również wnioski o dokonanie zabezpieczenia.

Przepis art. 45a jest w oczywisty sposób sprzeczny z zasadami przyzwoitej legislacji w rozumieniu art. 2 Konstytucji i wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 24 lutego 2003 r. K 28/02.

Projekt ustawy w sposób prawidłowy pod względem legislacyjnym reguluje odpowiedzialność komornika za nieuzasadnioną zwłokę.

W art. 71 proponuje się więc odpowiedzialność dyscyplinarną komornika „za podejmowanie czynności z rażącą zwłoką.”

Dzięki temu, cel art. 45a zostanie osiągnięty lecz w sposób zgodny z zasadami prawidłowej legislacji w rozumieniu art. 2 Konstytucji.

10.

Na podstawie ustawy z 18 września 2001 r. przepis art. 47 ustawy o trzymał brzmienie niezgodne z zasadami prawidłowej legislacji. Przepis nie wyjaśnia mianowicie, kto ma finansować egzekucję przez rok i jest sprzeczny z art. 59 ust. 1, który nakazuje komornikowi pobierać opłatę od każdej wyegzekwowanej kwoty, a więc w wypadku egzekucji alimentów, co miesiąc.

Artykuł art. 47 narusza konstytucyjną zasadę ochrony rodziny i dziecka (art. 71 i 72 Konstytucji), ponieważ z przepisu tego wynika obowiązek komornika egzekwowania po upływie roku opłat egzekucyjnych, ze szkodą dla wiarygodności alimentacyjnych.

Przepis art. 47 jest sprzeczny również z tytułem wykonawczym, który nakazuje egzekwować alimenty na bieżąco.

Poza tym, art. 47 jest niezgodny z art. 2 Konstytucji, ponieważ dotyczy wszelkich wierzycieli egzekwujących świadczenia powtarzające się, niezależnie od ich stanu majątkowego i od tego, czy korzystają ze zwolnienia od kosztów sądowych.

W celu uregulowania egzekucji świadczeń powtarzających się zgodnie z Konstytucją, projekt przewiduje przyjęcie art. 47 i 48 w brzmieniu tych przepisów przed nowelizacją z 2001 r.

11.

Projekt przewiduje nowe brzmienie art. 49, które już nie zawiera niesłusznego ograniczenia czasowego prawa komornika do opłaty.

12.

Z wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 24 lutego 2003 r. K 28/02 wynika, że należy dodać do ustawy art. 49a oraz sankcję za nieuiszczenie opłaty – w art. 58a.

13.

Uzasadniona jest propozycja uchylenia art. 59 ust. 4.

Przepis ten powinien zostać uchylony już przez ustawę z 18 września 2001 r., ponieważ uległa zmianie sytuacja komornika. Przestał on być pracownikiem sądu rejonowego i zobowiązany jest do pokrywania kosztów działalności egzekucyjnej tylko z pobieranych opłat (art. 34, 35 i 43 ustawy).

Przepis art. 59 ust. 4 postanawia, że z drugiej części opłat ściąganych od dłużnika, 20% stanowi dochód Skarbu Państwa.

Tymczasem w znowelizowanej ustawie nie ma już “drugiej części opłaty egzekucyjnej”, dlatego też przepis art. 59 ust. 4 **nie może być stosowany**.

Pozostawienie w ustawie przepisu martwego stanowi naruszenie art. 2 Konstytucji.

Obowiązek komornika przekazywania na rzecz Skarbu Państwa części opłat stanowi w istocie daninę publiczną, noszącą znamiona podatku o charakterze obrotowym, którego nałożenie wymaga zachowania warunków określonych w art. 217 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

14.

Obowiązująca ustawa nie określa dochodu komornika. Lukę ten wypełnia projektowany art. 62a.

15.

Projekt przewiduje prawidłowe uregulowanie wynagrodzenia zastępcy komornika w art. 63 i wyraża zasadą godną akceptowania, że regulowanie udziału zastępcy w dochodzie następuje przede wszystkim na podstawie **umowy** zainteresowanych, co odpowiada art. 3a ustawy.

Projekt przewiduje uregulowanie w prawidłowy sposób innych zagadnień finansowych zastępstwa, m.in. prawo komornika odwołanego oraz spadkobierców

zmarłego komornika do opłat prawomocnie ustalone przed odwołaniem lub śmiercią.

15.

Projekt wzmacnia pozycję Ministra Sprawiedliwości w zakresie nadzoru nad komornikami. Komisja Dyscyplinarna będzie związana wnioskiem Ministra Sprawiedliwości o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego przeciwko komornikowi. Na żądanie Ministra Sprawiedliwości komisja dyscyplinarna zawiesza komornika w czynnościach (art. 74).

Proponowane zmiany odpowiadają potrzebom praktyki.

16.

Proponowane zmiany kodeksu postępowania cywilnego odpowiadają potrzebom praktyki i były przez komorników postulowane.

Zdaniem Krajowej Rady Komorniczej projekt senacki powinien być przyjęty, ponieważ jest zgodny z Konstytucją i zapewnia prawidłowe funkcjonowanie egzekucji sądowej oraz reguluje należycie pozostałe zagadnienia egzekucji.

Z wyrazami szacunku

Iwona Karpjuk-SucHECKA

Prezes Krajowej Rady Komorniczej